

Nr 1.

Av herr **Nilsson, Gustaf**, om anstånd med fortsatt utarrendering av Bäckaskogs kungsgård m. m.

I sin år 1921 avgivna berättelse anförde riksdagens revisorer, efter avlagt besök å platsen, under rubrik »Statens domäner» bland annat följande:

»Bäckaskogs kungsgård är belägen 1,5 mil från Kristianstad och 0,5 mil från Bäckaskogs station samt innehåller 25 har park med trädgård och 242 har åker. Härtill komma 17 torp och lägenheter om tillsammans 83 har åker.

Årliga arrendet utgår för tiden 1905—1925 med 6,500 kronor. Enligt vad domänintendenten vid besöket upplyste, torde vid arrendeperiodens utgång försäljning av ett flertal torp och lägenheter sannolikt komma att äga rum.

I arrendet ingå för närvarande jämväl de till egendomen hörande slottsbyggnaderna med skyldighet för arrendatorn att efter laga syn underhålla desamma.

I fråga om slottet vilja revisorerna påpeka, att det för närvarande icke kan sägas vara i gott stånd. Då det emellertid torde vara av ett allmänt intresse, att slottet sättes i gott skick och sedermera underhålles så omsorgsfullt, att dess bevarande för framtiden säkerställes, vilket efter fränsäljning av förenämnda torp och lägenheter och med en arrendesumma, som svarar mot jordens beskaffenhet, icke skäligen torde kunna åläggas en arrendator, anse revisorerna, att det för vinnande av nyssnämnda syften vore lämpligt, om slottet samt parken och eventuellt ett mindre jordområde utbrötes från arrendet för att på lämpligt sätt disponeras.

Då inägorna till huvudgården delvis äro belägna långt från gården och jordbruket i följd därav svårskött, torde möjligen, utom förenämnda torp och lägenheter, vissa andra delar av egendomen med fördel kunna upplåtas åt mindre jordbruk och egna hem.»

Som svar på vad statsrevisorerna uttalat anförde domänstyrelsen:

»Revisorerna hava meddelat, att vid deras besök å Bäckaskogs kungsgård därvarande slottsbyggnad befunnits vara i mindre gott skick, och hava reviso-

terna, som ansåge, att det vore av allmänt intresse, att slottet underhölles så omsorgsfullt, att dess bevarande i framtiden säkerställdes, som sin åsikt uttalat, att byggnaden med tillhörande park och eventuellt ett mindre jordområde borde vid löpande arrendeperiods utgång skiljas från arrendegården samt på annat och lämpligare sätt disponeras. Mot berörda förslag har styrelsen ej någon erinran att framställa.

I händelse den föreslagna åtgärden kommer till stånd, torde byggnaden och tillhörande område samtidigt böra överflyttas från domänstyrelsens till byggnadsstyrelsens förvaltning.

Med anledning av vad revisorerna anfört därom att vissa delar av Bäckaskogs kungsgårds inägor borde avskiljas från egendomen för att upplåtas till egnahemslägenheter, skall styrelsen draga försorg om att denna fråga kommer till behandling vid den arrendeuppskattning å egendomen, som skall äga rum år 1922.

Sedan detta skrevs, har på grund av depressionen och en omfattande arbetslöshet åtgärder påyrkats avseende att till jordbruket återföra de härför lämpliga av industriarbetarna, och enligt mitt förmenande måste omfattande åtgärder från statens sida i denna sak vidtagas.

Genom kolonisation av härför lämpliga områden, genom uppdelning av härför lämpade kronodomäner i mindre lotter m. fl. åtgärder torde oerhört många flera medborgare kunna få sin utkomst av jordbruket.

Av vad statsrevisorerna som ock domänstyrelsen anfört framgår, att Bäckaskogs kungsgård tillhör det slag av kronodomäner, som staten med fördel bör upplåta för mindre jordbruk och egnahem. Det ekonomiska utbytet staten har av egendomen är synnerligen ringa, inräknat den odlade jord som tillhör torpen, och med parken frånräknad utgör arealen sammanlagt 650 tunnland åker, vilket med ett årligt arrende av 6,500 kronor gör jämnt 10 kronor för tunnland.

Inräknat de dagsverk torparna äro skyldiga för sina torp utgöra vid huvudgården samt vissa avkortningar torde arrendatorn hittills åtminstone i stort endast haft slottets nödortftiga underhåll som arrendeutgift.

Om denna egendom uppdelas i jordlotter så pass stora att en familj på varje kunde därpå få sin utkomst, skulle säkerligen minst ett 40-tal familjer kunna få sin bärgning på denna areal, och att för jordbruksverksamhet lämpade personer i tillräcklig mängd finnas i orten framgår av en till undertecknad ställd skrivelse, i vilken 34 stycken arbetare, vana vid jordbruk sedan barndomen, förklara sig intet högre önska än att mot skäligen kostnad få förvärva var sin jordlott.

Enligt domänstyrelsens ovan återgivna mening borde slottsbyggnaderna med parken avskiljas från jordbruket och ställas under byggnadsstyrelsens förvaltning; att denna uppfattning är riktig torde icke av någon

kunna bestridas. Emellertid framgår av domänstyrelsens yttrande ganska tydligt att utan särskilt beslut av riksdagen kommer icke denna åtgärd att vidtagas, utan komma väl vid arrendetidens utgång torp och vissa mindre delar att fränskiljas, men i övrigt någon förändring icke att ske.

Under sådana förhållanden har det synt mig vara allra största vikt, att frågan om Bäckaskogs kungsgårds framtida användning, nu innan nytt arrendeavtal träffas, bringas under riksdagens prövning.

Om riksdagen skulle finna denna väg att medverka till skapandet av mindre jordbruk önskvärd, torde väl lämpligaste sättet vara, att riksdagen dels uttalade sig för att med utarrendering av kungsgården fick tillsvidare anstå samt dels bemyndigade domänstyrelsen att efter hörande av bland andra jämväl de kommunala myndigheter i den församling, dit egendomen hör, uppgöra förslag till åkerjordens uppdelning till mindre jordbruk och egnahemslotter samt slottsbyggnadernas och parkens avskiljande från jordbruket.

Med stöd av vad här anförts får jag därför hemställa, att riksdagen ville besluta

att med Bäckaskogs kungsgårds fortsatta utarrendering må tillsvidare anstå;

och att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt domänstyrelsen att utreda och uppgöra förslag till upplåtelse av kungsgårdens åkerareal till mindre jordbruks- och egnahemslotter samt till 1924 års riksdag inkomma med det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 12 januari 1923.

Gust. Nilsson.